

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STVA23
VT 2024
Handledare: Mats Fred

Diskursens makt

En jämförande diskursanalys av Sveriges nutida
migrations-och integrationspolitik

Amina Dautovic
Claudia Nicoletti

Abstrakt

Denna uppsats analyserar och jämför diskurser och problemframställningar inom migrations- och integrationspolitiken under den S-ledda regeringen (2018–2022) och den nuvarande Tidöregeringen (2022-nutid). Genom att använda socialkonstruktionism, diskursteori och Carol Bacchis WPR-metod undersöker studien hur olika regeringar konstruerar problem och vilka antaganden som ligger till grund för deras politik. Resultaten visar att den S-ledda regeringen betonar språkinläring och arbetsmarknadsintegration, medan Tidöregeringen fokuserar på migration som en säkerhetsfråga och migranternas eget ansvar. Studien belyser hur dessa diskurser skapar olika maktrelationer och påverkar politiska strategier och mål.

Nyckelord: Jämförande diskursanalys, Migrations- och integrationspolitik, Diskursanalys, Socialkonstruktionism, Politisk diskurs, Problemframställning, WPR-metod, S-ledda regeringen, Tidöregeringen.

Antal ord: 8926 st

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1 Syfte och frågeställning.....	5
2. Teori.....	8
2.1 Socialkonstruktionism.....	8
2.2 Diskurs och diskursteori.....	8
2.3 WPR som teori.....	9
3. Metod.....	11
3.1 Jämförande studie - mest lika-design.....	11
3.2 Diskursanalys.....	12
3.3 WPR som metod.....	12
4. Material och urval.....	15
4.1 Material.....	15
4.2 Urval.....	15
4.2.1 Intern och extern validitet	15
4.2.2 Fokusering.....	16
4.3 Etiska överväganden.....	17
5. Analys.....	19
5.1 Den S-ledda regeringens diskurs kring migration- och integrationspolitiken.....	19
5.1.1 Vad framställs problemet som i policydokumenten?.....	19
5.1.2 Vilka förutsättningar eller antaganden ligger till grund för..... denna problemframställning?	21
5.1.3 Vad problematiseras inte i denna problemframställning?..... Var finns tystnaderna? Kan ”problemet” konstrueras på något annat sätt?	22
5.2 Tidöregeringens diskurs kring migration och integrationspolitiken.....	24
5.2.1 Vad framställs problemet som i policydokumenten?.....	24

5.2.2 Vilka förutsättningar eller antaganden ligger till grund för denna problemframställning?	26
5.2.3 Vad problematiseras inte i denna problemframställning? Var finns tystnaderna? Kan "problemet" konstrueras på något annat sätt?	27
5.3 Jämförande av diskurser	27
5.3.1 Likheter	28
5.3.2 Skillnader	28
6. Diskussion och avslut	31
6.1 Teoretiska implikationer	31
6.2 Praktiska implikationer	32
6.3 Metodologiska reflektioner	32
6.4 Avslutande tankar	32
7. Referenslista	33

1. Inledning

Migrations- och integrationsfrågan präglar samhällsdebatten och politiken i många länder runt om i världen, inte minst i Sverige. Under de senaste decennierna har Sverige mött en ökad global migration, orsakad av en omfattande ström av människor som söker skydd undan konflikter, förföljelse och ekonomisk otrygghet. Denna utveckling har gjort migrations- och integrationspolitiken till en central fråga i den politiska debatten i Sverige och har även varit föremål för en intensiv samhällsdebatt. Sveriges nuvarande regering bildades efter riksdagsvalet 2022 och består av en koalition mellan Moderaterna (M), Kristdemokraterna (KD) och Liberalerna (L), med stöd av Sverigedemokraterna (SD) genom det så kallade Tidöavtalet. Tidöavtalet representerar en ny era i svensk politik där Sverigedemokraternas inflytande över den förda politiken blivit allt större. Sverigedemokraterna har länge sett Sveriges migrations- och integrationspolitik som roten till många av problemen de ser i samhället och har ofta pekat ut migranter och medborgare med utländskt ursprung som skuld till dessa problem (Linkvist 2022). Många oroar sig därför över hur Sverigedemokraternas ökade inflytande kommer att påverka politiken och ser på samarbetet med partiet som problematiskt. Den föregående S-ledda regeringen, som styrde under mandatperioden 2018–2022, markerade också ett skifte i migrationspolitiken. Även om de till en början förde en relativt öppen politik gentemot flyktingar, blev det en gradvis åtstramning i respons till ökad invandring och de påfrestningar som detta medförde på samhället. Efter valet 2018, trots tidigare kritik mot Sverigedemokraternas hårda linje, stramades migrations- och integrationspolitiken ytterligare (Häggberg 2018). Socialdemokraternas retorik och framställning av problemen har däremot, trots den S-ledda regeringens förhårdnade migrations- och integrationspolitik, inte varit densamma som Sverigedemokraternas. Denna skillnad i diskurs och problemframställning väcker intresse för en djupare analys. Vad som intresserar oss med utvecklingen inom migrations- och integrationspolitiken i Sverige är hur problemen inom dessa områden har uppfattats och framställs av politikerna. Detta intresse leder oss till syftet med denna uppsats som presenteras i nästkommande avsnitt.

1.1. Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att analysera och jämföra de politiska diskurser och problemframställningar som varit framträdande i migrations- och integrationspolitiken under den tidigare S-ledda regeringen och den nuvarande Tidö-regeringen. Genom att undersöka och jämföra dessa diskurser, med fokus på de underliggande antagandena och de aspekter som

lämnas oproblematiserade i respektive regerings styrdokument, syftar studien till att bidra till en djupare förståelse för hur problemframställningarna inom migrations- och integrationspolitiken påverkar de politiska målen och strategierna. Med styrdokument avses sådana dokument som respektive regering gett ut med avsikt att styra, reglera och leda verksamheten inom diverse myndigheter. I denna studies fall rör det sig om Januariavtalet, Tidöavtalet och regleringsbrev till Migrationsverket.

Denna studie har tre huvudsakliga mål. För det första, att identifiera och jämföra de huvudsakliga problem som framställs i den S-ledda regeringens diskurs samt Tidö-regeringens diskurs när det gäller migration och integration. Detta innebär att kartlägga vilka aspekter av migration och integration som respektive regering betraktar som problematiska och som därmed kräver politiska åtgärder. För det andra, att analysera de grundläggande antaganden och förutsättningar som ligger till grund för de föreslagna lösningarna i respektive avtal. Här undersöks hur dessa antaganden formar regeringarnas syn på migration och integration samt påverkar de politiska strategierna och målen. För det tredje, att synliggöra vilka aspekter av migration och integration som lämnas oproblematiserade eller osynliggjorda i de båda diskurserna. Genom att belysa dessa tystnader syftar studien till att ifrågasätta och utmana de hegemoniska diskurser som råder inom migrations- och integrationspolitiken. Genom att uppnå dessa mål avser uppsatsen att erbjuda en nyanserad förståelse av hur politiska diskurser kring migration och integration formas och förändras över tid, och hur dessa diskurser påverkar utformningen och implementeringen av politiska åtgärder. Denna analys är viktig för att förstå de normer och värderingar som präglar svensk migrations- och integrationspolitik och hur dessa kan påverka både migranter och det svenska samhället i stort.

För att uppnå syftet med studien har följande fråga formulerats:

- Hur skiljer sig problemframställningen och diskurserna kring migrations- och integrationspolitiken mellan den tidigare S-ledda regeringen och den nuvarande Tidö-regeringen?

Följande underfrågor har tagits fram som stöd för att besvara studiens övergripande fråga:

- Vilka huvudsakliga problem identifieras i Januariavtalet och Tidöavtalet när det gäller migration och integration?
- Vilka antaganden och förutsättningar ligger till grund för de föreslagna lösningarna i respektive avtal?

- Vilka aspekter av migration och integration lämnas oproblematiserade eller osynliggjorda i båda avtalen?
- Hur påverkar dessa problemframställningar och antaganden de politiska mål och strategier som föreslås i styrdokumentet?

2. Teori

2.1 Socialkonstruktionism

Ett socialkonstruktionistiskt synsätt innebär att betrakta kunskap som subjektiv och skapad av människan, vilket innebär att ingen kunskap kan ses som en objektiv sanning (Winther Jørgensen & Phillips 2000: 10–11). I vår studie fokuserar vi på att undersöka vilken diskursiv betydelse migrations- och integrationspolitiken ges och vad detta avslöjar om synen på migranter och asylsökande. Enligt Vivien Burr (i Winther Jørgensen & Phillips 2000: 11–12) finns det fyra grundpremissor för socialkonstruktionism:

- Kunskap är inte en spegelbild av verkligheten utan en konstruktion som hjälper oss att förstå världen på olika sätt.
- Vår kunskap är präglad av den historiska och kulturella kontext vi lever i och kunde ha sett annorlunda ut i en annan tid eller plats.
- Kunskap skapas och återskapas genom sociala processer och relationer mellan människor.
- Olika världsbilder möjliggör vissa handlingar medan andra blir omöjliga, vilket påverkar hur vi agerar utifrån vår syn på kunskap.

Dessa punkter hjälper oss att förstå att det inte finns en entydig bild av migration och integration, att synen på migration och integration påverkas av den samtidiga kontexten, att kunskap om migration och integration produceras genom sociala processer, och att olika synsätt leder till olika handlingar baserade på denna kunskap.

2.2 Diskurs och diskursteori

En diskurs är en uppsättning idéer, begrepp och sätt att tala som används inom ett visst område för att förstå och tala om världen. Till exempel kan diskurser om migration beskrivas som ett specifikt sätt att tala om och förstå den migrationspolitiska-världen med termer som är gemensamma för området. De flesta förståelser om vad diskurs är bygger på Michel Foucaults teorier från mitten av 1900-talet. Foucault menar att kunskap är en diskursiv konstruktion, där olika diskurser har olika syn på vad som är sant eller falskt. Vår uppfattning om världen formas av språket vi använder för att förstå den (Winther Jørgensen & Phillips 2000:19–21; Bergström & Ekström 2018:255). Diskurser konstruerar alltså möjliga verkligheter och olika synsätt på vad som är sant eller falskt. Diskurser formar vår världsbild som leder till olika handlingar utifrån den kunskap de konstruerar, vilket innebär att det finns makt i hur diskurser

formas och hur de i sin tur formar maktrelationer. Enligt Foucault tar makt form i de sociala praktiker som utgörs av diskurser och är spridd i alla sociala relationer (Winther Jørgensen & Phillips 2000:20-21; Bergström & Boréus 2018:18; Fejes & Thornberg 2019:97). Makt ska ses som ständigt närvarande och nödvändig för att ge mening åt diskurser och kunskap, vilket både är produktivt och begränsande (Winther Jørgensen & Phillips 2000:19–20; Bergström & Ekström 2018:256). Individer kan ha olika maktpositioner beroende på diskursens utformning och vilka handlingar som är möjliga utifrån den kunskap som diskursen konstruerar, såsom vem som kan tala, hur, när, om vad och med vilken auktoritet (Winther Jørgensen & Phillips 2000:20–21; Bergström & Boréus 2018:18; Fejes & Thornberg 2019:97).

Diskursteori fokuserar därmed på hur språket används för att skapa och upprätthålla sociala verkligheter. En central idé i diskursteorin är att tecken får sin betydelse genom relationer till andra tecken, en process kallad artikulation (Winther Jørgensen & Phillips 2000:32–33, 35; Bergström & Ekström 2018:260). Tecken och deras betydelser är dock ständigt i förändring och aldrig helt fixerade (Winther Jørgensen & Phillips 2000:32). Analysen av en diskurs blir därför en ögonblicksbild av hur den kan tolkas i en viss kontext vid en given tidpunkt (Winther Jørgensen & Phillips 2000:45). Diskurser försöker reducera teckens mångtydighet genom att fixera deras betydelser, en process kallad tillslutning (Winther Jørgensen & Phillips 2000:34, 36, 45; Bergström & Ekström 2018:261–262). När en diskurs blir stabil över tid och vissa betydelser tas för givna som sanna, kallas detta hegemoni (Winther Jørgensen & Phillips 2000:39, 45, 54–57; Bergström & Ekström 2018:262). En diskursanalys syftar till att synliggöra dessa fixerade betydelser och deras implikationer (Winther Jørgensen & Phillips 2000:45, 56). Diskursteorin erbjuder ett generellt ramverk med teoretiska begrepp för att förstå och analysera diskurser, vilket gör den användbar för olika diskursanalytiska metoder (Winther Jørgensen & Phillips 2000:31). På grund av sin breda inriktning kan den dock vara abstrakt och behöver ofta kompletteras med andra teorier för att bli mer konkret och tillämpbar i praktiken (Winther Jørgensen & Phillips 2000:32, 132–133; Bergström & Ekström 2018:262).

2.3 WPR som teori

För att tillämpa diskursteorin på vår studie kombinerar vi den med Carol Bacchis “What’s the Problem Represented to be?”-metod (WPR). WPR är influerad av Foucaults diskursanalytiska perspektiv och bygger på diskursteoretiska grunder, utvecklad för att analysera policydokument ur ett poststrukturalistiskt perspektiv (Bergström & Ekström 2018:271).

Detta är relevant då vår empiri består av sådana dokument. WPR gör det möjligt att konkretisera och avgränsa vårt teoretiska och diskursanalytiska perspektiv till politiska styrdokument och ger oss en metod för att analysera materialet. Carol Bacchi (2009:x-xi) argumenterar för att policy alltid syftar till att lösa ett problem. Hon menar att problem och lösningar inte finns färdiga utan är resultatet av en aktiv och normativ process (Bacchi 2009: 7, 35). För att kunna föreslå en lösning måste ett problem först formuleras, och denna formulering är aldrig objektiv eller neutral utan påverkas av olika diskurser. Syftet med WPR är att synliggöra dessa diskurser (Bacchi 2009: 7, 35). Bacchi betonar att policyskapande sker genom problemformulering, där ett fenomen identifieras som problematiskt och kräver en policy för att hantera det. Problematiseringen öppnar för vissa lösningar medan andra utesluts, och de föreslagna åtgärderna visar vilken riktning som anses leda till lösningen (Bacchi 2009: ix). Fokus ligger på att kritiskt granska och analysera dessa problemformuleringar och representationer för att förstå sambandet mellan diskurser och deras effekter (Bergström & Ekström 2018: 272). Genom att studera de åtgärder som föreslås i samband med migration och integration i vårt empiriska material kan vi förstå vad som anses problematiskt med migrationspolitiken.

3. Metod

I detta metodkapitel beskrivs de tillvägagångssätt som används för att uppfylla uppsatsens syfte: att jämföra den S-ledda regeringens och Tidöregeringens diskurser kring migrations- och integrationspolitiken, med särskilt fokus på hur problemen inom dessa områden framställs. För att uppnå detta mål har vi valt ett diskursanalytiskt paket, vilket innebär en kombination av en jämförande studie baserad på en mest lika-design samt ett diskursteoretiskt perspektiv och WPR (What's the Problem Represented to be?) som metod.

3.1 Jämförande studie – mest lika-design

En del av uppsatsens syfte är att jämföra den S-ledda regeringens och Tidöregeringens diskurser kring migration- och integrationspolitiken, med betoning på hur problemen inom områdena framställs. Med hänsyn till detta är uppsatsen även en jämförande studie, och vi har därför valt att inrikta oss på hur en så kallad mest lika-designstudie konstrueras. Mest lika-designstudie innebär att valet av vilka fall som ska användas i studien baseras på deras likhet med varandra på så många faktorer som möjligt, men där den förklarande faktorn skiljer sig åt (Esaiasson m.fl. 2017: 102–103). Den förklarande faktorn, eller den oberoende variabeln som det också kallas, är det som påverkar utfallet för den beroende variabeln. I vår studies kontext innebär detta att diskursen och problemrepresentationen av migrations- och integrationspolitiken skiljer sig åt i de båda fallen, men att övriga möjliga förklarande faktorer är lika. Likheterna i våra fall består i att regeringarna ligger nära varandra i tid, den samhällsliga utgångspunkten som berör studiens tilltänkta områden är snarlika samt att båda regeringarna har styrt i Sverige. Det finns även likheter i hur den föregående regeringen och den nuvarande regeringen tillträdde då de båda tvingades samarbeta med partier som de inte tidigare har gjort för att lyckas bilda en minoritetsregering, samt att de båda regeringarna slöt samarbetsavtal med dessa partier. Den beroende variabeln blir i vår studies fall de mål och strategier som regeringarna sätter upp, vilka alltså påverkas av, eller är beroende av, diskurser och problemrepresentationer. Men ofta är det svårt att från en början säkert veta värdet på den oberoende variabeln, vilket är fallet för vår studie, så att bygga sin studie utifrån den beroende variabeln är ett fullt godkänt sätt att konstruera en mest lika-designstudie på (Esaiasson m.fl. 2017: 103–104). Så länge man vet att värdet på den beroende variabeln i fallen som studeras skiljer sig åt – vilket vi vet att målen och strategierna mellan de olika regeringarna gör – kommer inte uppfattningen om variabelernas korrelation slå fel.

3.2 Diskursanalys

För att undersöka hur utformningen av migrations- och integrationspolitiken tar sig uttryck under den S-ledda regeringen respektive Tidö-regeringen har vi valt att genomföra en diskursanalys. Marianne Winther Jørgensen och Louise Phillips (2000: 10–11) beskriver diskursanalys som ett paket av teori och metod. Diskursanalys bygger på ett socialkonstruktionistiskt och diskursanalytiskt synsätt som betonar språkets roll i vår förståelse av världen. För vår studie innebär detta att förståelsen av migrations- och integrationspolitiken påverkas av hur ämnena framställs i diverse styrdokument.

Vår studie använder främst Ernesto Laclau och Chantal Mouffes diskursteori som är en del av tredje generationens diskursanalys. Denna teori utgår från att diskurser inkluderar både språkliga och icke-språkliga handlingar, vilket gör att alla sociala fenomen kan analyseras diskursivt (Winther Jørgensen & Phillips 2000:25–26, 31; Bergström & Ekström 2018:260). Laclau och Mouffes diskursteori bygger på Foucaults idé om att kunskap skapas diskursivt och formar vårt sätt att tänka och agera (Winther Jørgensen & Phillips 2000:19–20). De betonar att makt inte är något statiskt utan ständigt omförhandlas genom diskursiva handlingar (Winther Jørgensen & Phillips 2000:20, 132). Till skillnad från Foucault, som tenderar att se en enskild kunskapssyn per tidsålder, anser Laclau och Mouffe att flera diskurser existerar parallellt och konkurrerar om hegemonin (Winther Jørgensen & Phillips 2000:19–20, 54, 132; Bergström & Ekström 2018:256). Genom att studera diskursers struktur och den kunskap de innehåller kan vi dock, ur ett foucauldianskt perspektiv, identifiera underliggande maktrelationer (Winther Jørgensen & Phillips 2000:32, 132–133; Bergström & Ekström 2018:262). Diskursanalys blir därmed ett verktyg för att synliggöra maktstrukturer, förutsatt ett strukturalistiskt synsätt som erkänner maktstrukturer i vår sociala omvärld. Detta hjälper oss att förstå att olika maktpositioner påverkas av diskursers utformning och att individer kan ha olika inflytande beroende på kontexten, exempelvis inom politik. Diskursanalysens mål är däremot inte att fastställa sanningen i en diskurs, utan att studera vad som pekats ut som sant eller falskt inom diskursens ramar (Winther Jørgensen & Phillips 2000:21, 28).

3.3 WPR som metod

WPR är en diskursanalytisk metod fokuserad på policydokument, som undersöker hur problem formuleras och vilka antaganden dessa formuleringar baseras på (Bacchi 2009:2). Denna metod är därför väl lämpad för vår studie av politiska styrdokument. Istället för att

analysera den medvetna utformningen av problem, fokuserar WPR på de underliggande antagandena (Bacchi 2009: xix), vilket kan ge en djupare insikt i problematiseringen av migration- och integrationspolitiken. Bergström och Ekström (2018) presenterar en svensk översättning av frågorna som utgör WPR-modellen:

- Vad framställs problemet som i policydokumenten?
- Vilka förutsättningar eller antaganden ligger till grund för denna problemframställning?
- Hur har denna representation av problemet kommit till?
- Vad problematiseras inte i denna problemframställning? Var finns tystnaderna? Kan ”problemet” konstrueras på något annat sätt?
- Vilka konsekvenser kan vi se av denna representation av "problemet"?
- Hur/var har denna representation av "problemet" produceras, sprids och försvaras? Har den stött på motstånd och blivit ifrågasatt

I vår studie fokuserar vi på delar av metoden, särskilt fråga ett, två och fyra, som vi anser är mest relevanta för att besvara studiens frågeställning och uppnå syftet med att förstå hur migration och migranter framställs som ett problem i relevanta styrdokument. I följande avsnitt kommer vi att presentera och diskutera de valda frågorna för att tydliggöra deras innebörd och visa hur de tillämpas i den aktuella studien.

Fråga 1. *Vad framställs problemet som i policydokumenten?*

Den första frågan syftar till att identifiera de problem som formuleras i den valda policyn och förstå den problembild som ligger till grund för den föreslagna lösningen. Med hjälp av WPR-metoden är det fördelaktigt att arbeta baklänges och granska den föreslagna lösningen för att kunna synliggöra det problem som policyn anser vara centralt (Bacchi 2009:3; Bergström & Ekström 2018:272–273). Policyer och styrdokument är ofta komplexa och interrelaterade på många olika sätt, vilket innebär att det sällan finns en enda problematisering i en policy. Snarare finns det en mångfald av problematiseringar som kan stå i motsats till varandra (Bacchi 2009:4). Det finns således flera sätt att analysera materialet och dess beskrivna problembilder. I denna studie kommer enbart problematiseringar i relation till migration och integration att undersökas.

Fråga 2. *Vilka förutsättningar eller antaganden ligger till grund för denna problemframställning?*

Fråga två syftar till att utforska den underliggande logiken eller rationaliteten bakom problemet, samt att förstå hur problemet har uppstått. Fokus ligger på att identifiera faktorer som möjliggör dessa sätt att representera problem och hur vissa antaganden kan betraktas som så självklara att de inte utmanas eller ifrågasätts. I denna fråga betraktas problemet som något som är så etablerat att det inte genererar någon reflektion eller kritisk granskning. Här söks svar på frågor som rör vilka antaganden som ligger till grund för problemet och vad som anses vara självklart. Genom att ställa dessa frågor öppnas en dialog som möjliggör diskussion om hur språk skapar och påverkar sociala realiteter, vilket är det teoretiska ramverket för denna uppsats.

Fråga 4. *Vad problematiseras inte i denna problemframställning? Var finns tystnaderna? Kan "problemet" konstrueras på något annat sätt?*

Denna fråga inriktar sig på det som inte framträder i textens problemformuleringar och undersöker istället vad som inte anses vara i behov av en förändring eller reform. Risken med att inte synliggöra tystnader är att vissa aspekter då förblir osynliga och åtgärderna som sätts in för att lösa problemet riskerar därför att bli verkningslösa. Genom att uppmärksamma på det som inte tas upp i den aktuella problemrepresentationen är syftet att utmana den etablerade ordningen eller den förgivettagna "sanningen" (Bergström & Ekström 2018: 273). Frågan syftar till att reflektera över vad som saknas och inte diskuteras, vilket kan bidra till en mer holistisk förståelse av ämnet. Denna fråga relaterar till Foucaults resonemang om diskursens makt. Genom diskurser kan ojämlika strukturer och stigmatisering av individer osynliggöras, vilket kan leda till ett befästande eller förstärkande av rådande maktdynamiker i samhället (Mills 2003: 62). Frågan valdes för att synliggöra hur hegemoniska problemrepresentationer bidrar till att producera eller förstärka de maktdynamiker som finns i diskurserna som förs av de båda regeringarna.

4. Material och urval

4.1 Material

För att kunna genomföra en djupgående analys av migrations- och integrationspolitiken under olika regeringsperioder har vi valt att fokusera på centrala officiella styrdokument. Dessa dokument är av avgörande betydelse för att förstå de politiska riktlinjerna, prioriteringarna och de konkreta åtgärder som vidtagits inom migrations- och integrationsområdet. Det empiriska materialet för denna studie består av Januariavtalet, som är resultatet av förhandlingar mellan Socialdemokraterna (S), Miljöpartiet de gröna (MP), Centerpartiet (C) och Liberalerna (L). Detta avtal, som blev grunden för regeringsbildningen 2019 efter riksdagsvalet 2018, representerar den S-ledda regeringens politiska agenda och prioriteringar. Tidöavtalet som representerar den politiska överenskommelsen mellan den sittande regeringen, bestående av Moderaterna (M), Liberalerna (L), Kristdemokraterna (KD) och deras samarbetsparti Sverigedemokraterna (SD) inför mandatperioden år 2022–2026. Samt regleringsbrev till Migrationsverket; ytterligare en viktig källa för att förstå hur migrationspolitiken implementeras i praktiken. Dessa brev, som utfärdas årligen, innehåller specifika instruktioner från regeringen till Migrationsverket om hur myndigheten ska utföra sitt arbete. Dessa tre källor kompletterar varandra och ger en omfattande bild av migrationspolitiken under de båda mandatperioderna. Genom att använda en diskursanalytisk metod, med fokus på hur problem konstrueras i dessa styrdokument, kan vi identifiera de underliggande problemrepresentationerna och antagandena som präglar migrations- och integrationspolitiken. Nedan följer en detaljerad beskrivning av dessa dokument och deras relevans för studien.

4.2 Urval

Följande avsnitt berör studiens interna och externa validitet, vilka avgränsningar vi gjort samt våra etiska överväganden.

4.2.1 Intern och extern validitet

Den interna validiteten för mest lika-designstudier bygger på om resultatet går att generalisera internt (Esaiasson m.fl. 2017: 106). Ett enkelt sätt testa den om studien går att generalisera internt är att ställa sig frågan: Skulle utfallet i det första fallet bli detsamma som utfallet i det andra fallet, om den oberoende variabeln var densamma i det första fallet som det var i det andra, och vice versa? Med andra ord; om rollerna var ombytta, skulle även utfallen vara det?

I vårt falls studie skulle vi då ställa oss den specifika frågan: Skulle målen och strategierna i den S-ledda regeringens migrations- och integrationspolitik vara detsamma som målen och strategierna i Tidöregeringens migrations- och integrationspolitik, om diskursen och problemrepresentationen i den S-ledda regeringen var densamma som i Tidöregeringen, och vice versa? Kan man svara "ja" på den frågan tyder detta på en hög intern validitet eftersom man då kan generalisera resultatet av studien internt.

Vad gäller den externa validiteten så är detta svårare för mest lika-designstudier att åstadkomma. Extern validitet innebär att man kan generalisera resultaten på externa liknande fall som inte ingick i studien (Esaiasson m.fl. 2017: 154–155). Med tanke på att mest lika-designstudier konstrueras utefter specifika fall som relaterar till varandra på ett unikt sätt, blir överförbarheten av slutsatsen till fall som inte relaterar till varandra på det specifika sättet svår att göra. Däremot gör faktumet att fallen som ska studeras är strategiskt utvalda att de ska passa en specifik teori, vilket i vårt fall är diskursteori, så att det går att generalisera till närliggande fall (Esaiasson m.fl. 2017: 158–159). I vårt fall skulle detta innebära att vi inte kan säga att en specifik diskurs kring migration- och integrationspolitiken leder till att vissa specifika mål och strategier sätts upp, men vi kan hävda att olika diskurser om samhälleliga problem påverkar uppfattningen om vad som behöver göras för att lösa problemet.

4.2.2 Fokusering

Vi har valt att fokusera vårt material till att få med de övergripande mål och strategier som går att finna i Januariavtalet, Tidöavtalet samt regleringsbrev till Migrationsverket. Vi valde att fokusera på detta material eftersom det är offentliga dokument, och därmed enkla att få tillgång till, men också för att det samlar alla berörda parter i samma material. Eftersom det är diskursen – kring migrations- och integrationspolitiken – som förs av regeringarna och samarbetspartierna som vi är intresserade av att analysera, är ett material där samtliga parter medverkar till diskursen att föredra. Att istället analysera politiska debatter, intervjuer av politiker eller nyhetsartiklar skulle kunna innebära ett allt mer spretigt material där olika partier förhåller sig till diskursen kring migrations- och integrationspolitiken på olika sätt. Eftersom uppsatsens syfte också berör hur diskurser påverkar och formar målen och strategierna som sätts av respektive regering, är politikernas personliga eller partimässiga förhållande till en diskurs av mindre intresse, då det är just regeringen och dess stödpartier som sätter upp målen och strategierna. Fokuseringen av materialet innebär också en mindre tidskrävande materialinsamling och analys än att exempelvis intervjua tjänstemän som arbetar på de förvaltningar som regleras av migrations- och integrationspolitiken.

Vidare har vi valt att ytterligare fokusera vårt material, i form av regleringsbrev till migrationsverket, genom att enbart använda oss av de två första regleringsbrev för mandatperioden 2018–2022 efter att den S-ledda regeringen tillträtt. Detta val gjordes med hänsyn till att regleringsbrev ges ut i början av året, och eftersom Tidöregeringen tillträdde först i oktober år 2022 räknar vi inte det som deras första utgivna regleringsbrev. Att använda alla regleringsbrev från 2018–2024 skulle därmed innebära en ojämn fördelning av det insamlade materialet för den S-ledda regeringen respektive Tidö-regeringen, vilket skulle kunna ge en snedvriden bild. Då Tidöregeringen endast har gett ut regleringsbrev till Migrationsverket avseende år 2023 och 2024, valde vi därmed att enbart använda regleringsbrev från år 2019, när den S-ledda regeringen tillträdde, samt år 2020. Därmed är regleringsbrev för de båda regeringarna utgivna de två första halvåren för respektive mandatperiod, vilket vi anser gör dem jämförbara med varandra.

Vi har även valt att förhålla oss till perioden år 2018–2024. Vi valde denna period då det skedde ett regeringsskifte år 2022, vilket ger oss möjligheten att analysera två helt olika regeringunderlags diskurser kring migrations- och integrationspolitiken. Dessutom ville vi jämföra två olika regeringar som låg varandra nära i tid i ett försök att visa hur diskurser inte är konstanta och drastiskt kan ändras beroende på hur ett problem framställs. Att exempelvis jämföra Tidöregeringens mandatperiod med Alliansens mandatperiod 2010–2014, ansåg vi vara ett alltför stort hopp i tid då en eventuell skillnaden i diskursen och problemrepresentationen hade kunnat bero på de väldigt olika samhällsliga utgångspunkterna mellan perioderna.

4.3 Etiska överväganden

Som forskare är det viktigt att fundera på hur den tilltänkta studien förhåller sig till de etiska riktlinjerna och denna studie har strävat efter att följa de etiska principer som Vetenskapsrådet (2017) tagit fram. Vi anser, med hänsyn till det valda materialet, att studien inte ställs inför några direkta etiska överväganden. Studien innefattar inte några informanter som berörs av informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Vidare består materialet inte av dokument med känslig eller sekretessbelagd information utan består av offentligt material och betraktas som allmänna handlingar enligt Tryckfrihetsförordningen (2 kap. 3 § TF, SFS 1949:105), vilken ger alla rätt att ta del av offentliga dokument. Vi anser dessutom inte att studiens innehåll är av känsligt eller upprörande slag, så till den grad att det skulle vara till samhällets nackdel att studien utförs. Tvärtom hoppas vi att studien kan vara

till samhällets fördel och bidra till att de som tar del av den börjar tänka i diskursanalytiska banor när de läser olika policydokument, så att de kan försöka se på olika samhällsproblem på sätt de inte tidigare gjort.

5. Analys och resultat

Analysen utförs som en diskursanalys byggd på WPR-metodens första, andra och fjärde fråga. Första delen av analysen berör den S-ledda regeringens diskurs kring migration- och integrationspolitiken, följt av Tidöregeringens diskurs kring migration- och integrationspolitiken. Slutligen kommer de båda regeringarnas diskurser jämföras för att synliggöra skillnader och likheter. Varje regerings avsnitt börjar med en översiktlig presentation av materialet och därefter följer de tre WPR-frågorna med ett eget avsnitt per fråga. Metoden för analysen innebär en kritisk granskning av hur problem framställs och representeras i de olika styrdokument, vilka antaganden som ligger till grunden för framställningen samt vart tystnaderna i den valda problemrepresentationen ligger.

5.1 Den S-ledda regeringens diskurs kring migrations- och integrationspolitiken

I Januariavtalet inleder den S-ledda regeringen och samarbetspartierna med att beskriva de olika samhällsproblemen som de anser att Sverige står inför. Däribland tar de upp: bristande integration, segregation och bidragsberoende, ökad polarisering och rasism och gängbrottslighet. Genom att studera detta dokument samt regleringsbrev till Migrationsverket kan vi få en klar bild av de diskurser och problemrepresentationer som präglade migrationspolitiken under denna period.

5.1.1 Vad framställs problemet som i policydokumenten?

Under kategorin ”integration och hedersbrott” i Januariavtalet presenteras fyra olika förslag som ska lösa problem: nyanlända ska snabbare in på arbetsmarknaden, språkrav för medborgarskap, stoppa hedersbrotten och förändra EBO. Den lösning som ges mest utrymme är att nyanlända ska snabbare in på arbetsmarknaden. Här framställs problemet som att den bristande integrationen är en följd av den långa vägen in på arbetsmarknaden. Dokumentet säger: "Nyanlända ska snabbare in på arbetsmarknaden. En svensk nystart införs [...] intensiv yrkessvenska, yrkesförberedande och yrkesinriktad svenska för invandrare (SFI) kombinerat med korta utbildningar och praktik inom samma yrkeskategori" (Januariavtalet, punkt 40). Här konstrueras problemet som en brist på språkkunskaper och arbetsmarknadsintegration, vilket återspeglar en diskurs där integration ses som en fråga om ekonomisk självförsörjning och språklig anpassning.

Ett annat viktigt område är införandet av språkrav för medborgarskap. Dokumentet säger: "Vi vill stärka medborgarskapets status och främja ett inkluderande samhälle. Därför ska ett

godkänt prov i svenska och i grundläggande samhällskunskap vara ett krav för medborgarskap i Sverige" (Januariavtalet, punkt 41). Här framställs problemet som att medborgarskapets status har försvagats och att språkkrav är en nödvändig åtgärd för att stärka den. Problemet konstrueras som en brist på språkliga och kulturella kunskaper bland invandrare, vilket hindrar dem från att bli fullvärdiga medborgare. Denna åtgärd implicerar att för att kunna integreras fullt ut i det svenska samhället krävs en viss nivå av språkliga färdigheter, vilket speglar en diskurs om integration som förutsätter språklig homogenitet.

Problemet med hedersrelaterad brottslighet beskrivs som ett specifikt problem som ska förebyggas, förhindras och straffas med strängare lagstiftning och bättre skydd för de drabbade. Dokumentet säger: "Hedersrelaterat våld och förtryck måste bekämpas genom strängare straff och mer kunskap om dessa brott och förtryck" (Januariavtalet, punkt 42). Här konstrueras problemet som en kulturell fråga där vissa grupper antas ha normer som strider mot svenska värderingar. Denna diskurs förstärker idén om kulturella skillnader som ett hinder för integration och rättvisa.

Boendesituationen för asylsökande diskuteras också, där EBO-boendeformen (Eget Boende) leder till trångboddhet och försvårar integrationen i vissa kommuner. I avtalet står det: "Boendeformen eget boende för asylsökande, EBO, har i vissa kommuner med socioekonomiska utmaningar lett till trångboddhet, osäkra boendeförhållanden och flyttkedjor som riskerar att försena etableringen" (Januariavtalet, punkt 43). Problemet framställs här som en strukturell fråga relaterad till boende och integration, där socioekonomiska utmaningar i specifika områden antas försvåra nyanländas möjlighet att etablera sig.

Återvändande är ytterligare ett fokusområde, där behovet av att analysera och identifiera faktorer som kan öka självmant återvändande och minska antalet personer som avviker framhålls: "Migrationsverket ska analysera och redovisa bidragande faktorer och möjliga åtgärder för att öka självmant återvändande och för att minska andelen personer som avviker" (Regleringsbrev 2020: 5). Problemet presenteras som en kombination av två utmaningar. För det första, att få migranter att självmant återvända till sina hemländer. För det andra, att minska antalet migranter som avviker istället för att följa återvändandebeslut. Dokumentet betonar att en djupgående analys är nödvändig för att identifiera de bidragande faktorerna och möjliga åtgärder som kan hantera dessa utmaningar. Språket som används, såsom "analysera och redovisa bidragande faktorer" och "möjliga åtgärder", signalerar en vilja att gräva djupare och inte nöja sig med ytliga förklaringar.

5.1.2 Vilka förutsättningar eller antaganden ligger till grund för denna problemframställning?

Bakom problembeskrivningarna i Januariavtalet ligger flera grundläggande antaganden. Ett av dessa är att snabb språkinlärning och tillgång till arbetsmarknaden är nyckeln till framgångsrik integration. Dokumentet säger: "Det måste gå snabbare för fler att lära sig svenska" (Januariavtalet, punkt 40), vilket implicerar att bristen på språkkunskaper är ett centralt hinder för integration. Härigenom blir språkinlärning ett primärt fokusområde, och integrationen ses i huvudsak som en funktion av individens förmåga att anpassa sig språkligt och ekonomiskt.

Ett annat antagande är att kulturella skillnader, särskilt i fråga om hedersrelaterad brottslighet, kräver specifik lagstiftning och åtgärder. Problemet med hedersrelaterad brottslighet bygger på antagandet att vissa kulturer har normer som strider mot svenska värderingar och rättigheter, vilket legitimerar särskilda insatser och lagstiftning. Avtalet säger: "Brott med hedersmotiv ska utgöra en egen brottsrubricering och det ska införas en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv" (Januariavtalet, punkt 42). Detta antagande speglar en diskurs som problematiserar kulturell mångfald i termer av risk och brottslighet.

Det finns också ett antagande att boendemönster påverkar integrationsmöjligheterna negativt. Att EBO leder till negativa konsekvenser antas vara kopplat till socioekonomiska utmaningar och segregation, vilket kräver restriktioner och kontroll över var asylsökande får bo. Avtalet säger: "Kommunerna bör ges en möjlighet att begränsa EBO i områden med socioekonomiska utmaningar" (Januariavtalet, punkt 43). Här antas det att trångboddhet och osäkra boendeförhållanden är direkta hinder för integration, vilket legitimerar en mer restriktiv politik gentemot asylsökandes boende.

Vidare, i diskussionen om språkkrav för medborgarskap, ligger ett antagande om att språkkunskaper är avgörande för integration och samhällsengagemang. Detta framgår när dokumentet säger: "Vi vill stärka medborgarskapets status och främja ett inkluderande samhälle. Därför ska ett godkänt prov i svenska och i grundläggande samhällskunskap vara ett krav för medborgarskap i Sverige" (Januariavtalet, punkt 41). Här antas att medborgarskapets värde är knutet till språkkunskaper och att bristande språkkunskaper underminerar integrationen. Detta speglar en diskurs som ser språkinlärning som en förutsättning för fullvärdigt medborgarskap och integration.

När det gäller diskursen kring återvandring, är ett centralt antagande är att migranter är rationella aktörer som kan påverkas av information och incitament. Det förutsätts att genom

att analysera och förstå de olika faktorer som påverkar deras beslut att återvända, kan man skapa effektiva åtgärder som uppmuntrar självmant återvändande. Detta kan inkludera individuella omständigheter såsom familjeband i Sverige, ekonomiska möjligheter i hemlandet, säkerhetssituationen i hemlandet och psykologiska aspekter som rädsla eller osäkerhet kring återvändandet. Ett annat viktigt antagande är behovet av incitament. Det finns en implicit föreställning att rätt incitament och stöd, såsom ekonomiska bidrag eller återintegreringsstöd i hemlandet, kan förändra migranternas beslut och därmed minska antalet avvikelser. Dokumentet nämner också behovet av samarbete med Polismyndigheten för att samla synpunkter, vilket pekar på ett antagande om att effektiv hantering av självmant återvändande kräver samarbete mellan olika myndigheter och organisationer (Regleringsbrev 2020: 5).

När det gäller jämställdhet och barns rättigheter finns ett underliggande antagande att dessa aspekter är fundamentala för en rättvis migrationsprocess och att deras systematiska implementering är nödvändig. Detta syns i kravet på att "Myndigheten ska redovisa resultat av de åtgärder avseende jämställdhetsintegrering som vidtagits för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken" (Regleringsbrev 2019: 1).

5.1.3 Vad problematiseras inte i denna problemframställning? Var finns tystnaderna? Kan "problemet" konstrueras på något annat sätt?

En viktig aspekt som inte problematiseras i Januariavtalet är de strukturella faktorer som påverkar integrationen, såsom diskriminering på arbetsmarknaden eller bostadsmarknaden. Policydokumentet fokuserar på att förbättra nyanländas språkkunskaper och arbetsmarknadsintegration utan att adressera de bredare strukturella hinder de kan möta. Till exempel diskuteras inte hur systematisk diskriminering eller bristande resurser i utsatta områden kan påverka nyanländas möjligheter att integreras. Genom att inte problematisera dessa faktorer lämnas viktiga aspekter av integrationsprocessen oproblematiserade, vilket kan leda till en ofullständig förståelse av de utmaningar som nyanlända står inför.

Fokus ligger också på statens och samhällets perspektiv snarare än på nyanländas egna erfarenheter och utmaningar. Dokumentet talar mycket om vad samhället ska göra för att integrera nyanlända, men mindre om hur nyanlända själva upplever och navigerar dessa processer. Detta innebär att individens perspektiv och de specifika utmaningar som de kan möta i sin integrationsprocess ofta lämnas oproblematiserade. Detta kan skapa en diskurs där

nyanlända ses mer som objekt för integration snarare än aktiva subjekt med egna röster och erfarenheter.

Dessutom lyfter diskussionen kring migration och integration i Januariavtalet inte fram de positiva ekonomiska, sociala och kulturella bidrag som migranter kan ge. Istället finns en tydlig ton av att migration är en utmaning snarare än en möjlighet. Detta kan skapa en ensidig bild av migration som något problematiskt, utan att erkänna de potentiella fördelar som det kan medföra. Genom att inte problematisera eller lyfta fram dessa positiva aspekter befasts en diskurs som ser migration huvudsakligen som ett problem att hantera snarare än en möjlighet att omfamna.

Ett annat område som lämnas oproblematiserat är de bredare sociala, ekonomiska och politiska faktorer som påverkar migration och återvändande. Strukturella hinder såsom socioekonomiska förhållanden i hemlandet, politiska instabiliteter eller bristande möjligheter till återintegrering berörs inte. Fokus ligger snarare på administrativa och processuella åtgärder. Migranternas egna perspektiv och erfarenheter framkommer inte heller tydligt i dokumentet. Problembilden är formulerad utifrån ett politiskt och administrativt perspektiv, vilket kan leda till en begränsad förståelse av de komplexa utmaningar som migranter står inför. Genom att inte inkludera migranternas egna röster och erfarenheter riskerar man att missa viktiga insikter som kan informera och förbättra policyutformningen. Vidare finns det begränsat fokus på de humanitära aspekterna av återvändande, såsom psykologiska trauman eller osäkerheter kring att återvända till en potentiellt farlig eller instabil situation. Denna aspekt är viktig att belysa för att skapa en mer holistisk och humanitär ansats till frågan om självmant återvändande

När det gäller att ge rätt stöd i tid, står det i dokumentet: "Ge rätt stöd i tid. Nyanländas barn ska ha rätt till en obligatorisk språkförskola från tre år med minst 15 timmar i veckan inom ramen för den vanliga förskolan. Förverkliga läsa-skriva-räkna-garantin. Inför läxhjälpsgaranti och prioriterad timplan för barn som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolan" (Januariavtalet, punkt 52). Här framställs problemet som att bristande språkkunskaper bland nyanlända barn hindrar deras skolframgång. Antagandet är att tidiga och intensiva språkinsatser är avgörande för att nyanlända barn ska kunna lyckas i skolan och senare i samhället. Detta speglar en diskurs om språk som ett verktyg för integration och framgång, men det problematiserar inte de bredare utbildningssystemens brister eller de sociala och ekonomiska hinder som kan påverka dessa barns utbildningsmöjligheter.

5.2 Tidöregeringens diskurs kring migrations- och integrationspolitiken

Tidöavtalet som representerar den politiska överenskommelsen mellan den sittande regeringen och deras samarbetsparti Sverigedemokraterna, inför mandatperioden 2022–2026, innehåller regeringens politiska målsättningar och prioriteringar, inklusive omfattande riktlinjer för migrationspolitiken. Genom att analysera språket och de diskurser som används i Tidöavtalet samt valda regleringsbrev till Migrationsverket kan vi förstå hur migrationsfrågor framställs och vilka politiska åtgärder som legitimeras genom dessa beskrivningar.

Tidöregeringen presenterar en diskurs där migration är en problematisk fråga som måste hanteras genom strikta kontroller och krav på migranterna själva. Laclau och Mouffes diskursteori betonar att betydelser är skapade genom relationer mellan tecken och att dessa betydelser aldrig är helt fixerade. Genom att analysera språket i Tidöregeringens diskurs kan vi se hur vissa betydelser försöker fixeras för att legitimera politiska åtgärder. Begreppen "irreguljär migration" och "gränsöverskridande kriminalitet" används för att skapa en bild av migration som något som hotar nationens säkerhet. Detta görs genom att koppla migration till kriminalitet och behovet av kontroll, vilket framgår av citatet: "Förslag som innebär att regeringen ska ha möjlighet att återinföra identitetskontroller vid transporter som utförs med buss, tåg eller passagerarfartyg till Sverige från en annan stat" (Tidöavtalet 2022: 31). Användningen av ordet "återinföra" antyder att dessa kontroller är en återgång till tidigare, "säkrare" tider, vilket legitimerar strängare kontroller som en form av återställande av ordning.

Diskursteorin hjälper oss också att förstå hur maktrelationer skapas och upprätthålls genom dessa fixerade betydelser. De som har makt att definiera migration som ett problem får också makt att bestämma vilka åtgärder som ska vidtas. Detta syns tydligt i dokumentets fokus på skärpta regler och kontroller, exempelvis genom förslaget: "Utreda och föreslå författningsändringar som innebär att biometriska uppgifter som DNA-uppgifter om tredjelandsmedborgare som ansöker om uppehållstillstånd i Sverige i högre utsträckning än i dag ska samlas in och sparas i sökbara register" (Tidöavtalet 2022: 32).

5.2.1 Vad framställs problemet som i policydokumenten?

Tidöavtalet framställer migration och integration som ett av Sveriges största samhällsproblem. Avsnittet "Inledning" (Tidöavtalet 2022: 1) sätter tonen för dokumentet med syftet att "ta fram

en reformagenda med konkreta politiska förslag som löser Sveriges viktigaste samhällsproblem inom migrationspolitikens och integrationspolitikens område". Dokumentet specificerar ett behov av ett "paradigmskifte i synen på asylmottagande" där asyl ska erbjudas "tillfälligt och för den som flyr Sveriges närområde" och att Sverige "inte i något avseende vara mer generöst i synen på asyl än vad som följer som förpliktelser enligt EU-rätt eller andra juridiskt bindande internationella traktat" (ibid: 2).

Här framställs migrationen som ett problem på flera nivåer. För det första ses volymen av migranter som en börda, vilket framgår av citatet: "Sverige ska inte i något avseende vara mer generöst i synen på asyl än vad som följer som förpliktelser enligt EU-rätt eller andra juridiskt bindande internationella traktat" (Tidöavtalet 2022: 2). Detta antyder att Sverige tidigare varit för generösa i sin asylpolitik och att detta nu behöver stramas åt. Dessutom betonas problemet med otillräckligt återvändande starkt i regleringsbreven. Detta beskrivs tydligt genom uttalanden som: "Det ska ske en ökning av antalet personer som återvänder till sitt hemland" (Regleringsbrev 2023: 2) och "Migrationsverket ska göra prioriteringar för att antalet personer som återvänder ska öka" (Regleringsbrev 2024: 2). Återvändande framställs som en nödvändighet för att upprätthålla systemets legitimitet och avskräcka ogrundad migration.

För det andra framställs irreguljär migration som ett stort problem som måste bekämpas genom ökad kontroll: "Polismyndigheten ska uppdras att genomföra inre gränskontroller i högre grad där sådana gränskontroller bedöms ha effekt på irreguljär migration och gränsöverskridande brottslighet" (Tidöavtalet 2022: 31). Denna formulering kopplar migration till kriminalitet och framhäver behovet av strängare övervakning och gränskontroller. För det tredje framställs integrationen som otillräcklig och kopplas till migranternas eget ansvar: "Att införa en kravbaserad integrationspolitik, där den som långvarigt befinner sig i Sverige ska ta ansvar för att bli en del av det svenska" (ibid: 2). Detta antyder att nuvarande integrationsinsatser är otillräckliga och att det krävs större ansvar från migranterna själva för att de ska kunna integreras i det svenska samhället.

Genom Laclau och Mouffes diskursteori ser vi hur dessa problemrepresentationer bidrar till att skapa en hegemonisk diskurs där migration är något som måste kontrolleras och begränsas. Språket som används i avtalet konstruerar en verklighet där migration ses som ett hot och en belastning.

5.2.2 Vilka förutsättningar eller antaganden ligger till grund för denna problemframställning?

Den underliggande logiken och antagandena i Tidöavtalet bygger på en syn där migration framställs som en potentiell risk och börda för samhället. Detta framkommer tydligt genom användningen av vissa termer och formuleringar. För det första ses migration som en säkerhetsfråga. Detta illustreras av citatet: "Polismyndigheten ska uppdras att genomföra inre gränskontroller i högre grad där sådana gränskontroller bedöms ha effekt på irreguljär migration och gränsöverskridande brottslighet" (Tidöavtalet 2022: 31). Här kopplas migration till kriminalitet och behovet av kontroll, vilket antyder att migranter kan utgöra ett hot mot nationell säkerhet. Språket som används skapar en bild av migranter som potentiella brottslingar som behöver övervakas och kontrolleras noggrant för att upprätthålla samhällsordningen. Det antas även att en ökad återvändandefrekvens är nödvändig för att upprätthålla systemets legitimitet och avskräcka otillbörlig migration. Detta antagande syns tydligt i instruktioner som: "Myndigheten ska redovisa vilka prioriteringar som gjorts för att återvändandet ska öka och hur myndigheten arbetat för att skapa förutsättningar för att återvändandet som sker med tvång ska öka" (Regleringsbrev 2024: 2). Här ligger en implicit föreställning om att strängare återvändande åtgärder kommer att ha en avskräckande effekt på framtida migranter.

För det andra betonas migranternas anpassning och ansvar kraftigt. Detta syns tydligt i formuleringen: "Att införa en kravbaserad integrationspolitik, där den som långvarigt befinner sig i Sverige ska ta ansvar för att bli en del av det svenska" (Tidöavtalet 2022: 2). Här läggs ansvaret för integrationen helt på migranterna, vilket avleder uppmärksamhet från eventuella strukturella hinder som kan finnas i samhället. Genom att framställa integration som en fråga om individuellt ansvar, osynliggörs de systemiska och institutionella barriärer som kan hindra migranternas möjlighet att fullt ut bli en del av samhället. Detta antagande baseras på en föreställning om att misslyckad integration huvudsakligen beror på bristande vilja eller ansträngning från migranternas sida.

För det tredje framställs migranter som en ekonomisk börda som behöver begränsas och regleras. Detta framgår av förslagen kring kvalificering till välfärden, där det står: "En nyanländ inte omedelbart ska kunna kvalificera sig till sociala förmåner och bidrag. Sådan kvalificering ska i stället ske gradvis" (Tidöavtalet 2022: 42). Här framställs migranter som mottagare av bidrag snarare än som potentiella bidragsgivare till samhället. Språket antyder att migranter kan utnyttja välfärdssystemet, vilket legitimerar införandet av restriktioner för att skydda statens resurser.

5.2.3 Vad problematiseras inte i denna problemframställning? Var finns tystnaderna? Kan ”problemet” konstrueras på något annat sätt?

Tidöavtalet undviker att problematisera flera viktiga faktorer som kan påverka migration och integration. För det första nämns inte hur strukturell diskriminering eller rasism kan påverka integrationen av migranter. Tystnaden kring dessa frågor innebär att de inte ses som delar av problemet, vilket förminskar komplexiteten i integrationsprocessen. Genom att inte erkänna de strukturella hinder som migranter kan möta, framstår problemen enbart som individuella och kulturella, snarare än som systemiska.

För det andra erkänns inte de positiva bidrag som migranter kan ge till samhället. Fokuset ligger istället på kostnader och begränsningar. Detta syns i avsnitt som diskuterar kvalificering till välfärden: "Ett arbete ska genomföras för att åstadkomma reformer för att minska sådana tilldragningsfaktorer som kan knytas till välfärd och ekonomiska villkor" (Tidöavtalet 2022: 42). Här fokuserar språket på att minska incitamenten för migration snarare än att erkänna migranternas potential som aktiva deltagare i samhällsutvecklingen. Detta skapar en ensidig bild av migranter som ekonomiska bördor snarare än som resurser som kan bidra till samhällsekonomin och kulturen.

För det tredje saknas en diskussion om globaliseringens roll och hur internationella konflikter driver migration. Detta ger en begränsad förståelse för migranternas situation och deras behov av skydd och stöd. Genom att inte belysa de globala faktorer som driver migration, reduceras problemet till något som kan lösas med nationella åtgärder och striktare kontroller. Detta ignorerar de komplexa och ofta tvångsmässiga omständigheter som leder till att människor söker asyl och skydd i andra länder.

Genom att använda Laclau och Mouffes diskursteori kan vi se hur dessa tystnader och brister i problemframställningen bidrar till att skapa en hegemonisk diskurs som inte erkänner de fulla komplexiteterna och nyanserna i migrations- och integrationsfrågor. Genom att ifrågasätta dessa tystnader kan vi arbeta mot mer inkluderande och rättvisa policys.

5.3 Jämförelse av diskurser

I det här avsnittet kommer vi jämföra den S-ledda regeringens respektive Tidö-regeringens diskurs kring migrations- och integrationspolitiken med syftet att belysa likheter och skillnader i hur respektive regering framställer migrations- och integrationspolitiken. Genom att applicera diskursteori och Carol Bacchis "What's the Problem Represented to be?" (WPR)

metod, tillsammans med en jämförande studie baserad på en mest lika-design, kan vi få en djupare förståelse av de diskursiva skillnaderna och likheterna mellan de två regeringarnas policyframställningar.

5.3.1 Likheter

Båda regeringarna framställer migration och integration som problematiska områden som kräver åtgärder. De betonar båda vikten av språkinläring och arbetsmarknadsintegration, samt uppmärksammar frågor om hedersrelaterad brottslighet. Båda diskurserna tenderar också att fokusera på vad samhället ska göra för att integrera migranter, snarare än att lyfta fram migranternas egna perspektiv och erfarenheter.

I båda fallen är migration och integration presenterade som områden som kräver omedelbara och genomgripande lösningar. De föreslår båda specifika åtgärder för att förbättra integrationen genom språkutbildning och tillgång till arbetsmarknaden, vilket tyder på en gemensam syn på vikten av dessa aspekter för framgångsrik integration. Hedersrelaterad brottslighet är också ett gemensamt fokus, där båda regeringarna erkänner behovet av att hantera denna fråga för att förbättra social sammanhållning och rättssäkerhet.

5.3.2 Skillnader

Den mest framträdande skillnaden mellan de två regeringarnas diskurser är hur de representerar migrationsfrågan i termer av säkerhet och kontroll. Tidö-regeringen framställer migration som ett hot mot nationell säkerhet och förespråkar striktare kontroller och begränsningar. Den S-ledda regeringen fokuserar mer på sociala åtgärder och integration genom språkinläring och arbetsmarknadsdeltagande.

Tidö-regeringens diskurs betonar starkt migration som en säkerhetsfråga. Genom att koppla migration till kriminalitet och hot mot nationell säkerhet skapar de en bild av migranter som potentiella hot som måste kontrolleras och begränsas. Detta kommer till uttryck i deras förslag om ökad övervakning, inre gränskontroller och strängare regler för asyl och uppehållstillstånd. Språket som används, såsom "irreguljär migration" och "gränsöverskridande brottslighet", förstärker bilden av migration som en säkerhetsrisk. Å andra sidan fokuserar den S-ledda regeringens diskurs mer på att underlätta integration genom sociala åtgärder. Deras politik betonar vikten av att förbättra språkkunskaper och öka tillgången till arbetsmarknaden för nyanlända. De ser integration som en process där samhället måste tillhandahålla resurser och stöd för att nyanlända ska kunna bli delaktiga och

produktiva medlemmar av samhället. Här framställs inte migranter som en säkerhetsrisk, utan snarare som individer som behöver stöd för att övervinna hinder för integration.

En annan skillnad ligger i de underliggande antagandena: medan den S-ledda regeringen ser integration som en fråga om att tillhandahålla möjligheter och stöd till migranter, betonar Tidö-regeringen migranternas eget ansvar och behovet av att begränsa deras tillgång till välfärdssystemet. Den S-ledda regeringen antar att framgångsrik integration är beroende av att samhället investerar i nyanländas utbildning och arbetsmarknadsdeltagande. Tidö-regeringen, däremot, framställer integration som något som huvudsakligen beror på migranternas egna ansträngningar och deras förmåga att anpassa sig till svenska normer och regler. De inför förslag som språkkrav och tidsbegränsade uppehållstillstånd som förutsätter att migranter aktivt arbetar för att bli en del av samhället. Detta kan ses i Tidöavtalet där det står: "En nyanländ inte omedelbart ska kunna kvalificera sig till sociala förmåner och bidrag. Sådan kvalificering ska i stället ske gradvis" (Tidöavtalet 2022: 42). Här ligger ett antagande om att migranter kan utgöra en ekonomisk börda, vilket legitimerar begränsningar i deras tillgång till välfärdssystemet.

Genom Laclau och Mouffes diskursteori kan vi se hur dessa diskurser skapar olika maktrelationer. Den S-ledda regeringens diskurs skapar en bild av migranter som behövande av stöd för att integreras, medan Tidö-regeringens diskurs framställer migranter som potentiella hot som måste kontrolleras. Laclau och Mouffes idé om att diskurser är fält av meningsskapande som ständigt omförhandlas hjälper oss att förstå hur dessa olika framställningar kan påverka den allmänna uppfattningen om migration och integration. Den S-ledda regeringens diskurs, som betonar behovet av stöd och resurser för migranter, skapar en maktrelation där staten och samhället har en skyldighet att hjälpa nyanlända att integreras. Detta bygger på antagandet att integration är en tvåvägsprocess där både samhället och individen måste anstränga sig för att nå ett framgångsrikt resultat. Tidö-regeringens diskurs, å andra sidan, skapar en maktrelation där migranter ses som ansvariga för sin egen integration och där staten har en mer kontrollerande roll. Detta bygger på antagandet att migration utgör en potentiell risk och att strikta regler och krav är nödvändiga för att säkerställa att migranter inte belastar välfärdssystemet eller hotar nationell säkerhet. Denna diskurs förstärker en syn på migration som något som måste hanteras med försiktighet och restriktioner.

WPR-metoden visar också hur olika problemrepresentationer bygger på olika antaganden och vilka konsekvenser dessa har. Den S-ledda regeringens fokus på språkinläring och arbetsmarknadsintegration bygger på antaganden om individens anpassning till samhället och

behovet av samhälleligt stöd. Detta perspektiv leder till politiska åtgärder som syftar till att ge nyanlända verktyg och möjligheter att bli en del av samhället. Tidö-regeringens fokus på kontroll och ansvar bygger på antaganden om migranternas potentiella ekonomiska och säkerhetsrelaterade bördor. Detta perspektiv leder till politiska åtgärder som betonar krav och begränsningar, såsom språkrav för medborgarskap, ökade kontroller och begränsningar av tillgången till välfärdssystemet. Dessa åtgärder syftar till att säkerställa att endast de mest anpassningsbara migranterna tillåts stanna och dra nytta av samhällets resurser.

6. Diskussion och avslut

I denna uppsats har vi analyserat och jämfört diskurser och problemframställningar inom migrations- och integrationspolitiken under två olika regeringsperioder i Sverige: den S-ledda regeringen och den nuvarande Tidöregeringen. Genom att använda socialkonstruktionism, diskursteori och Carol Bacchis WPR-metod har vi identifierat de centrala problemrepresentationerna i de båda regeringarnas styrdokument, och vi har undersökt de underliggande antagandena och de aspekter som lämnas oproblematiserade.

6.1 Teoretiska implikationer

Vår studie visar hur diskurser inte bara speglar verkligheten utan aktivt formar den genom att konstruera vissa aspekter som problematiska medan andra förblir oproblematiserade. Detta stämmer väl överens med de socialkonstruktionistiska premisserna om att kunskap är en konstruktion präglad av historisk och kulturell kontext och att denna konstruktion påverkar vilka handlingar som ses som möjliga eller nödvändiga (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Genom att analysera språket i de politiska dokumenten har vi synliggjort hur olika regeringar skapar och upprätthåller specifika verklighetsuppfattningar kring migration och integration.

Tidöregeringens diskurs, som starkt betonar säkerhet och kontroll, bygger på en föreställning om migranter som potentiella hot, vilket legitimerar strängare regler och övervakning. Detta illustrerar Foucaults idé om makt och kunskap som sammanvävda, där den som har makten att definiera problem också har makten att bestämma åtgärderna (Winther Jørgensen & Phillips 2000; Bergström & Ekström 2018). Laclau och Mouffes diskursteori hjälper oss att förstå hur dessa fixerade betydelser och hegemoniska diskurser bidrar till att skapa specifika maktrelationer, där migranter placeras i underordnade positioner genom språkliga konstruktioner som framställer dem som säkerhetsrisker och ekonomiska bördor.

Den S-ledda regeringens diskurs fokuserar istället på att tillhandahålla resurser och stöd för att underlätta integrationen, vilket speglar ett antagande om att språkkunskaper och arbetsmarknadsdeltagande är nyckeln till framgångsrik integration. Här ser vi en annan maktdynamik, där staten och samhället ses som ansvariga för att skapa förutsättningar för nyanländas inkludering, snarare än att lägga hela ansvaret på individerna själva. Detta perspektiv kan också kopplas till socialkonstruktionismens syn på kunskap som socialt producerad och återskapad genom interaktioner och relationer (Winther Jørgensen & Phillips 2000: 10–11).

6.2 Praktiska implikationer

Genom att synliggöra de diskursiva konstruktionerna i migrations- och integrationspolitiken kan denna studie bidra till en mer medveten och kritisk diskussion om hur politiska problem formuleras och hanteras. Policymakare och andra aktörer kan använda insikterna från denna analys för att utmana och omförhandla de dominerande diskurserna och sträva efter mer inkluderande och rättvisa lösningar.

Ett praktiskt steg skulle vara att inkludera migranternas egna röster och erfarenheter i utformningen av policyer, vilket kan bidra till att skapa en mer nyanserad och rättvisande bild av migrationens utmaningar och möjligheter. Dessutom bör man erkänna och adressera de strukturella hinder som diskriminering och socioekonomiska faktorer utgör för nyanländas integration, vilket kan leda till mer effektiva och rättvisa åtgärder.

6.3 Metodologiska reflektioner

Att använda en mest lika-designstudie är relevant här eftersom det möjliggör en stringent jämförelse mellan de två regeringarnas diskurser genom att isolera den diskursiva skillnaden som den primära förklarande faktorn. Genom att hålla andra variabler konstanta, såsom tidsperiod, samhällelig kontext och regeringens samarbetsdynamik, kan vi tydligare se hur olika diskurser leder till olika politiska mål och strategier. Detta metodologiska tillvägagångssätt stärker analysens validitet genom att minimera risken för att externa variabler påverkar utfallet.

6.4 Avslutande tankar

Denna uppsats har genom en kombination av diskursteori och WPR-metod bidragit till en djupare förståelse av hur migrations- och integrationspolitik formas av olika diskurser och problemframställningar. Genom att jämföra den S-ledda regeringens och Tidöregeringens styrdokument har vi synliggjort hur olika politiska diskurser leder till olika politiska strategier och mål. Detta visar på vikten av att kritiskt granska de antaganden och underliggande logiker som präglar politiska dokument för att bättre förstå och utmana de maktrelationer som dessa diskurser skapar och upprätthåller. För framtida forskning kan det vara värdefullt att undersöka hur dessa diskurser påverkar verkliga politiska beslut och åtgärder samt deras konkreta effekter på migranternas liv. Genom att fortsätta att kritiskt granska politiska diskurser kan vi sträva efter att skapa en mer rättvis och inkluderande migrations- och integrationspolitik som erkänner både de utmaningar och möjligheter som.

7. Referenslista

Bacchi, C. (2009). *Analysing policy: what's the problem represented to be?*. Pearson Education Australia.

Bergström, G & Boréus, K. (2018). Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. I Bergström, G & Boréus, K. (red.). *Textens mening och makt*. Studentlitteratur. Btj, s. 17–47.

Bergström, G & Ekström, L. (2018). Tre diskursanalytiska inriktningar. I Bergström, G & Boréus, K. (red.). *Textens mening och makt*. Studentlitteratur. Btj, s. 253–302.

Centerpartiet, Liberalerna, Miljöpartiet de gröna & Socialdemokraterna, (2019).

Januariavtalet. Tillgänglig på:

<https://www.socialdemokraterna.se/download/18.1f5c787116e356cdd25a4c/1573213453963/Januariavtalet.pdf>. [Hämtad 14 maj 2024].

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Norstedts Juridik.

Fejes, A. & Thornberg, R. (2019). *Handbok i kvalitativ analys*. Liber.

Hägberg, A. (2018). Socialdemokraternas migrationspolitik. *Aktuellt i Politiken*, 5 september. Tillgänglig på: <https://aip.nu/socialdemokraternas-migrationspolitik/>. [Hämtad 22 maj 2024].

Justitiedepartementet, (2019). *Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Migrationsverket* [online]. Tillgänglig på: <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/Index?rbId=20645>. [Hämtad 15 maj 2024]

Justitiedepartementet, (2020). *Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Migrationsverket* [online]. Tillgänglig på: <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/Index?rbId=21629>. [Hämtad 15 maj 2024]

Justitiedepartementet, (2023). *Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Migrationsverket* [online]. Tillgänglig på: <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/Index?rbId=23977>. [Hämtad 15 maj 2024]

Justitiedepartementet, (2024). *Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Migrationsverket* [online]. Tillgänglig på: <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/Index?rbId=24470>. [Hämtad 15 maj 2024]

Jørgensen, W. & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Studentlitteratur.

Kristdemokraterna, Liberalerna, Moderaterna & Sverigedemokraterna, (2022). *Tidöavtalet*. Tillgänglig på: <https://moderaterna.se/app/uploads/2022/10/Tidoavtalet-Overenskommelse-for-Sverige.pdf>. [Hämtad 14 maj 2024].

Lindkvist, S. (2022). SD har bara ett fokus – att slå mot invandrare. *Dagens ETC*, 24 januari. Tillgänglig på: <https://www.etc.se/debatt/sd-har-bara-ett-fokus-att-slaa-mot-invandrare>. [Hämtad 22 maj 2024]

Mills, S. (2003). *Michel Foucault*. Routledge.

SFS 1949:105, *Tryckhetsfriordningen*. Justitiedepartementet [online]. Tillgänglig på: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/tryckfrihetsforordning-1949105_sfs-1949-105/. [Hämtad 22 maj 2024]

Vetenskapliga rådet. (2017). *God forskning*. Tillgänglig på: <https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/155533211> [Hämtad: 22 Maj 2024]